

RINGARAJA 2009

TADEJA PANCE

Zadnjo majsko soboto je tokrat zaznamoval folklorni dogodek, ki je bil pravo nasprotje mrzlega in deževnega vremena, neprizanesljivo zgrinjajočega se nad Žalcem, najmanjšim mestom v Sloveniji (vsaj tako so mi povedali). Na državnem srečanju otroških folklornih skupin, ki se je odvijalo v dvorani kulturnega doma, se je predstavilo osem skupin iz različnih slovenskih krajev.

Kar predstavljajo otroci, naj bo tudi za otroke, predvsem zanje. Misel, ki jo je koncept celotnega srečanja uresničil, saj je bil zanimivo in dobro postavljen ter lepo izveden. Za tiste, ki se srečanja niste udeležili, naj nekoliko opišem dogajanje. Po eden ali več nastopajočih iz sodelujočih skupin so za uvod v svoj nastop prinesli kar se da staro igračo, s katero so predstavili skupino ter značilnosti in posebnosti kraja, iz katerega prihajajo. Povezovalca prireditve sta bila Tomaž in Metka, lutki, ki o programu nista vedeli ničesar, zato pa so jima ga pomagale odkrivati igrače, s katerimi sta se pogovarjala. V vlogah lutk sta se znašla Metka Knific in Tomaž Simetinger, ki sta se prepričljivo in prisrčno živela ter tako otrokom in nam odraslim približala svet otroške igre, plesa in pesmi.

Izbrane skupine so torej prihajale iz različnih krajev in predstavljale pestrost izročila, potrebno za tako srečanje. Čeprav gre za postavitve, ki jih snujejo in postavljajo odrasli, gre za poustvarjanje otroškega razmišljanja in domišljije, ki oživi šele v ustih in dejanjih otrok. Suverenost in dramatizacija določenih skupin sta bili pohvalni, seveda pa je bilo nekaj takih, kjer je bila koncentracija posameznikov nekoliko slabša ali pa so bili preobremenjeni z nastopanjem in so pozabili, da naj bi bilo vse skupaj tudi veselo in zabavno. Na splošno se mi zdi, da bi se lahko marsikatera odrasla folklorna skupina vprašala, ali se je zmožna tako živeti v svoje vloge, kot so se mlajši folklorniki.

Otroška folklorna skupina iz Rogaške Slatine pri prikazu odrske postavitve Veseli čas prihaja.
(Foto: Janez Eržen, Ringaraja 2009, Žalec, 30. 5. 2009.)

Otroška folklorna skupina Kamenčki Kulturnega društva Borjač iz Sežane pri prikazu odrske postavitve Tepežnica.
(Foto: Janez Eržen, Ringaraja 2009, Žalec, 30. 5. 2009.)

Zelo zanimivi so bili koncepti odrskih postavitvev, kar dokazuje, da idej in gradiva za tovrstno delo ne primanjkuje. Zlasti so me pritegnile razne besedne igre, petje ter nekateri inštrumenti, uporabljeni za spremljavo. Tako sem na primer ugotovila, da lahko zalivalko spremeniš v prav posrečen inštrument, kar je še en dokaz, da je pestrost in inovativnost možna, čeprav izhajamo zgolj iz izročila. Poleg tega je nekaj takega tudi zelo resnično, saj so ravno otroci tisti, ki razmišljajo bolj zunaj okvirov in preizkušajo življenje, ki jih obkroža.

Na trenutke me je med nastopajočimi nekoliko zmotila slabša dikcija, zaradi katere gledalci večine pogovora nismo razumeli, kar je škoda. Nekatere skupine so bile bolj številčne, druge manj. Kjer je število otrok večje, se posamezniki, ki pozabijo na svoj izraz med plesom in petjem, s svojimi napakami v množici nekoliko skrijejo. Pri manjših skupinah, kjer se napake hitreje opazijo, pa morajo biti vsi nekoliko bolj pazljivi, zato večja skupina ni nujno v prednosti, saj so lahko malenkosti slabše izvedene.

Ker sem nekoliko več gibljem v kostumskih vodah, bi se rada ustavila predvsem na tem področju. Celostno gledano lahko rečem, da so kostumske podobe dobro zastavljene. Zdi pa se mi, da se v oblačila deklic vloži veliko več dela in razmišljanja kot v oblačila dečkov. Kadar predstavljamo otroke v igri, je pomembno, da so ji prilagojena tudi oblačila. Glede na to, da so včasih dokaj strogo ločili delovno in nedeljsko oblačilo, lahko sklepamo, da so bila delovna oblačila ponošena, umazana in strgana. Nekateri kostumi v odrskih postavitvah pa so preveč „lepi“, zlasti fantovski. Ker so po navadi ravno fantje tisti, ki so bolj divji, lahko predvidevamo, da so imeli več lukenj, so bili bolj zmečkani in jim je bilo vseeno, ali jim srajčka visi ven iz hlač ali imajo vse gumbke. Materiali so večinoma dobro izbrani, kar je pomembno, saj naredijo celostno podobo verodostojno in bolj zanimivo. Nekatere dekliške obleke in

haljice so za moj okus preveč nabrane. Ker je bilo blago cenjena dobrina, ga niso uporabljali več, kot je bilo potrebno, zlasti za delovna oblačila. Način izdelave, izbor materialov in dodatki so torej odvisni od konteksta, v katerega postavljamo kostume in kaj z njimi prikazujemo. Zgodbo pripovedujemo tudi z oblačili.

Večina folklornih skupin se pri izdelavi novih folklornih kostumov odloča za take, ki ponazarjajo oblačenje v prvi polovici 20. stoletja oziroma z začetka stoletja. Nekoliko me moti, da so si kostumi različnih skupin tako zelo podobni. Seveda vem, da ni nešteto različnih možnosti, zlasti če večina skupin prikazuje neko določeno obdobje. Vendar je tudi takrat obstajalo mnogo raznovrstnih materialov, vzorcev in krojev, ki jih lahko posnemamo in se tako razlikujemo od drugih. Prav kostumska podoba je tista, s katero se določena folklorna skupina identificira in je z njo razpoznavna. Tak primer sta na primer Folklorna skupina Kamenčki iz Sežane in Folklorna skupina Breznica iz Žirovnice, pri čemer je slednja morda le nekoliko preveč uniformna. Po kostumski podobi sta bili najbolj razpoznavni, medtem ko smo ostale vizualno težje ločili med seboj.

Za dobro kostumsko podobo je pomembna pestrost. Ni treba, da so razlike v posameznih kostumih in dodatkih velike, pomembno je, da so logične. Nikoli niso imeli vsi otroci čevljev, kaj šele, da bi vsi imeli škornje, nekateri so bili celo bos, spet drugi so imeli nizke čevlje ali celo prevlelike (kar sicer ni praktično za ples, je pa realno). Vsekakor niso imeli enakih oblek ali enakih pokrival. Seveda je potrebna neka skupna podoba, vendar prevelika podobnost ni primerna. Doseči pestrost je morda nekoliko težje

Otroška folklorna skupina Podružnične osnovne šole Javorje pri prikazu odrske postavitve Prsti.
(Foto: Janez Eržen, Ringaraja 2009, Žalec, 30. 5. 2009.)

izvedljivo, kajti najti prava razmerja ni preprosto. Morda se nekaterim zdi, da pretiravam, vendar sem mnenja, da v predstavljanju ljudskega izročila kostumi zavzemajo pomembno mesto, saj predstavljajo preteklo resničnost.

Če povzamem, je bilo na srečanju mogoče videti dober program, ki je sad dela in truda, saj vsi vemo, da se vsega ne da narediti čez noč. Opažanja, ki sem jih zapisala, so zgolj moja razmišljanja, s katerimi lahko nekoliko pomagam. Tudi jaz se spopadam z nekaterimi omenjenimi težavami, vendar so za uspeh bistveni vztrajnost, doslednost in veselje.

Otroška folklorna skupina. Klasek iz Osnovne šole Miklavž pri prikazu odrske postavitve Pazi, pazi Katica.
(Foto: Janez Eržen, Ringaraja 2009, Žalec, 30. 5. 2009.)